

ŞU ÜRETİM İŞİ...

Ecz. İsmail GÜMRÜKÇÜ*

Eczacılık mesleğinin sağlık hizmetleri bütünü içerisinde yadsınmaz bir önemi vardır. Öyle ki, sağlık hizmetleri onusuz olunmaz, onusuz verilemez. Ona evrensel bir konum katan bu nitelikler onu dünyanın her yerinde var kılmıştır ve bu gün de varlığını sürdürmektedir. Kuşkusuz ülkelere göre de değişen bir uygulama alanına sahip olup, farklı yapılanmalar ile evrimleşmektedir.

Ülkemizde ise sorunlu bir eczacılık mesleği vardır. Eğitimdeki çağ gerisi biçimlendirilmeye bağlı olma ile "sebeb-i hikmeti" ilaca ancak dağıtıcı olarak sahip olan, daha da ötesi ilaca sayılaşmış (ayrı düşmüş) ve yabancılaşmış bir eczacı kimliği vardır. Bu süreç içerisinde yalnızca ilacı dağıtan eczacı onun ekonomisi ile özdeş kılınmıştır. Ekonomik kazanımları ise ancak düzenin kuralları ile bitişen bir teslimiyetçiliğin gereğini yerine getirmekle olasıdır. Gerçekleştiği ölçütünde de bu olgu yıllardır bir ekonomik döngü içerisinde açmazlardan kurtulmaya çalışan eczacının bir kısır uğraşısı biçiminde sürüp gitmiştir.

Sonuçta tekellerin istemi, ilaç ile eczacı arasındaki ilişkide ilkinin amaç olmasını üretmiş ve bu yörüngede gerek yabancılaşma ve gerekse meta fetişizmi canlı kılınarak bugünlere gelinmiştir.

Bu sosyo-ekonomik yıkımdan kurtulmanın çözümü onun hem yabancılaşmasını vb. önleyecek ve hemde ilaçtan gerekli payı eldelemesini doğuracaktır.

Bugün ülkemizde yılda yaklaşık 500 milyar liralık ilaç üretimi gerçekleşmekte ve bunun 150 milyarını eczaneler tarafından sirküle edilmektedir. Eczanelerin bu rakamdan toplam karı sadece 45 milyar liradır. Geri kalan pay ise eczacının dışında eczacı olmayan kimseler tarafından alınmaktadır. Bu paydan büyük oranda yararlanmak gerekir.

Bu çaplı konuyu eczane ölçeğine indirgediğimiz zaman yapılan bir araştırma şöyle bir tabloyu (olguyu) üretmiştir.

Ayda 1 milyon lira ciro yapan bir eczane bu ciro için 700 bin liralık bir ilaç alımı yapar ve bu ciro karşılığı 300 bin lira kazanır. Bir milyon lira ciro yapan eczane, bu ciro yaptığı ilaçlardan, üçte birini (yüzde otuzunu) eczanesinde üretiyorsa, bu kez 700 bin liralık hazır müstahzardan 210 bin lira kazanç sağlayacak ve geri kalan 300 bin lirayı ise 50 bin lira karşılığında aldığı hammadde ile eldeleyecektir. Ve böylece pay (kar) hanesine 250 bin lira katacaktır. Diğer taraftan sağladığı 210 bin lira ile birlikte bu kez aynı eczane toplam 460 bin lirayı yine toplam 540 bin liralık bir sermaye karşılığında kazanmış olacaktır.

Burada sağlanan ancak pratikte büyük oranda oluşmayan bu pay, aslında eczacının sırtından başkaları tarafından kazanılıyor demektir.

* Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Üyesi

Bugün eczanelere bakıldığında stok olgusuna karşı büyük bir eğilimin olduğu ve bunun ilaç depolarınca devamlı kamçıldığı gözlenmektedir. Kuşkusuz buna neden olarak, görelî de olsa ilaç yoklukları ve uzun vadeli aşırı iskонтolar gösterilebilir. Ancak ekonomî bilimi, büyük stokların eczacıya değil üretici firmaya yarar sağladığı ve eczane karının stokla azaldığı gerçeğini vurgulamaktadır. Zira bu işletmede kazancın artırılabilmesi ancak stok miktarının azalmasına bağlıdır.

Yukarıda da görüldüğü üzere eczanede üretime yönelme-yöneltîlme gerek o sektörün pay oranının artmasına ve gerekse halkımızın üretici eczane isteminin gerçekleşmesi ile eczacılığın saygınlığına büyük katkılar sağlayacaktır. Meslek yaşamı boyunca üretmek ve bunu toplumsal bir emek ürününe dönüştürmek bugün için Türk Eczacısının ertelenmez bir görevidir. Ve sosyal pratikte de halkımızın ekonomik çıkarları ile bitişen bir işlevsel konum içerecektir.

Bilindiği üzere Çinko, beslenme yetersizliklerinde kullanılan önemli bir tedavi maddesidir. Ancak bugün ülkemizde çinko içeren hazır bir müstahzar yoktur. İşte eczacı üretime hazır ise bu preparatı kendisi hazırlamalıdır. Çinkolar gerçeği, ilaç firmaları bu ve buna benzer preparatları yapmazlar. Zira öncelikle işletne hesabına uygun değîllerdir. Bir kez ucuzdurlar. Maliyeti üzerinden hesaplama olmadığından eczane birimine göre meslek hakkı vb. ile ucuz değildir. Bu nesnel ve günümüz gerçeği, üretici firmaların hızla pahalı hammaddelere yöneldiği olgusu ile somutlanmaktadır. Ancak ilaç sanayiinde ucuz ilaçların giderek üretim dışı bırakılarak pahalı hammaddelerin önemli tercihleri oluşturduğu bir süreç yaşanmaktadır.

Bu bağlamda bu tür ilaçların üretilememe boşluğunu eczacılar, kendi eczanelerinde üretim yaparak doldurabilmelidirler. Giderek ucuz ilaçların ortadan kalktığı ve tedavi değerinin büyük-tehlikeli boyutlara vardırıldığı bu süreçte Türk Eczacısının bunun karşısına çıkması ve kendisinden istenilen ilacı üretecek durumda olması onun insan sağlığı ile ilgili sorumluluk gereğidir.

Bu üretimin gerçekleşebilmesi için öncelikle ilaç hammaddesine gereksinim vardır. Ardından bu hammaddeleri Farmasötik standartlara uygun bir şekilde bulmak gerekir. Birliğimiz tarafından çok yakın geçmişte yaptırılan bir piyasa araştırması sonucu, beşi aşkın rivanol numunesi içerisinde malesef eser oranları bile zorlamayan rivanoller bulunmuştur. Saf rivanol fiyatlarını bile oldukça aşan bu rivanoller yıllardır rivanolleri kovaladı durdu, hiçbir şey olmamışcasına. Ama mutlaka bir şeyler yapılması ve bir şeylerin değişmesi gerekiyordu.

Evet, çok yakın geçmişte Türk Eczacıları Birliği, Türk Eczacıları Vakfını ve buna bağlı olarak kısa adı EGAŞ olan Eczane Gereçleri Anonim Şirketi'ni kurdu.

Ne idi EGAŞ! Sanımca ne için kurulduğu şimdîye değin anlaşılmıştır. Ne olduğuna gelince, TEB'nin görüş ve ilkeleri çerçevesinde, eczane eczacılarını üretime yöneltmek, üretimde kullanacağı araç, gereç ve hammaddenin yanı sıra yararlanacağı bilgi kaynaklarını da eczacıya sunmak ereğini taşıyan bir anonim şirkettir.

EGAŞ eczaneleri, çağdaş araç ve gereçlerle donatacaktır. Eskinin majistral üreten eczanelerine dönüleceği ve pratiği dışında kaşe yerine kapsül çağdaşlığına ulaşacaktır. Farmasötik formlara uygun hammaddeleri, hem de tek elden ve de daha ucuza sizlere EGAŞ verecektir. Bu işlemleri yakın gelecekte de kendi ünitesinde yapacaktır. Ayrıca eczanelerin yeni açılmalarında, yenileştirilmelerinde; raf, banko, soğutucu gibi

demirbaşların yanında laboratuvar donanımlarının düzenlenmesi yine EGAŞ'ın tasarımladığı hizmetler arasında yer almaktadır. Daha özlü bir anlatımla, yakın bir gelecekte EGAŞ, hazır müstahzar dışında sizlere bir çağdaş eczane anahtarı verebilecek bir düzeye gelecektir. Ve sizlerin desteği ile, sizlerin katılımı ile. Sizler, serbest veya kamu ayırımı olmaksızın tüm bizler ile...

Kuşkusuz şu ana değin anlatmaya çabaladığımız üretim, eczane birimi için söz konusu olup, kısa erimde % 30 oranı erekmektedir. Üretimin bir diğer ve de daha çaplı ölçeği ise ilacın doğrudan üretildiği sanayisidir.

TEB'nin gündeminde yer alan en ağırlıklı vede öncelikli konulardan birisi de bu olgudur. İlkesi de odur ki; sanayi ölçeğinde de eczacının mutlaka yer alması ve gerekli payı eldelemesi acil bir ön koşuldur, özyaşam biçimidir.

Üretimin bu boyutunda kuşkusuz kooperatiflere de büyük görevler düşmektedir. Kooperatifler ki, daha dünlerde sözcükleri bile dudakları büktüren ve de ütopyeleştirilen bir umacı gibi gösterilirken bugün yaklaşık ikibin ortağı ve yirmi milyar cirosu ile nesnel bir gerçeklik olmuştur ve bugünün üretiminde de somut bir gelecek örneğidir.

Kooperatiflerin ilk kuruluş dönemlerinden bugüne çalışma alanları içerisinde üretim olgusu uzak bir hedef te olsa yer almış bir gerçekliktir. Eczacının üretimden kopuşunu, bir süreç içerisinde yabancılaşmasını ve kaygılarını aşmayı erekleleyen bu oluşum, bugün gelinen ve de ulaşılan dağıtıcı konumların ötesinde bir pratikleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu pratik dağıtıcı işlevi aşan, edilgenliği terk eden bir anlayış yörüngesinde üretim yapmaktadır. Bunun için ise öncelikle kooperatif yönetimlerinin bir araya gelmeleri ve de elmalarla armutları toplamanın matematik anlamı dışında olanaklı olabileceğini üretmeleri gerekir. Yeterki kavramlar yerinde kullanılsın ya da kavramlarda belirsizlikler varsa giderilsin. Yoksa ortaya ya körlerin döğüşü çıkar, ya da taraflarda önemli uçurumlar bulunduğu halde fikir birliğine varılmış olur ki bu durumda pek uzun sürmez ve sonuç hem tüm taraflar için, hem de olumlu bir gelişimle karşı karşıya bulunduğu sanısına kapılacak olan eczacı ortaklar için düş kırıklığı olur. Kavramlar konusunda titizliğin ülkemizde ve de özellikle genç kooperatif hareketimizde daha bir önemi vardır.

Bu ön zorunluğun aşılmasından sonra ise gündeme daha çaplı olan bir sermaye ve bilgi birikimi sorunu gelmektedir. Kuşkusuz yolun bu bölümü daha bir engel dolu, daha sarp vede dikenli olacaktır. Ve hayli çaba, hayli özveri içerir. Ancak dinlenmeye karar verilmişse asla yorulunmamalıdır.

Tabi tüm bunlar günübirlik işler değildir. Ekmek pişirmenin kolay bir şey olmadığını Fırıncılar bilir. Hiç değilse mayalanmanın tamamlanmasını gözetmek gerekir.

ARTIK İLACI ÜRETMEİYİZ.

İLACIN DAĞITICISI DEĞİL ÜRETİCİSİ OLMAK (ÜZERİNE) ZORUNLUĞU

ÜRETİM'İN SİSTEMATİĞİ

BİR ÇAĞ ZORUNLUĞU.

ÜRETİM GERÇEĞİ. (GERÇEKLİĞİ).